ליקוטי עצות — זיכרון

זְכָרוֹנָא. הַתְּפִלָּה מְסֻגָּל לְזִכָּרוֹן: (לק"א סי' ז' אות ה')

ב. עַל־יְדֵי תַּעֲנִית וּצְדָקָה וּבִפְרָט צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַשִּׁכְחָה וְזוֹכֶה לְזִכָּרוֹן: (לק"א סי' ל"ז אות ג' ד')

ג. עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּפַּיִם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה נִמְתָּקִין הַדִּינִים וְנִצּוֹלִין מִשִּׁכְחָה וְזוֹכִין לְזִכָּרוֹן: (לק"א סי' מו)

ד. צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַזִּכָּרוֹן שֶׁלֹּא יִפֹּל לִשְׁכָחָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְלֹא יִשְׁכַּח. וְכָךְ רָאוּי לִהְיוֹת מִנְהַג אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁתִּכֶּף בַּבֹּקֶר בַּהַקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ, מִיָּד כְּשֶׁיִּפְתַּח אֶת עֵינָיו קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל שׁוּם דָּבָר, יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ תֵּכֶף בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְזֶה בְּחִינַת זִכָּרוֹן בִּכְלָלִיּוּת. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַזִּכָּרוֹן בִּפְרָטִיּוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּגְדִּיל דַּעְתּוֹ בְּכָל הַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לוֹ בְּכָל יוֹם, לְהָבִין מֵהֶם הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ עַל יָדָם לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים בְּכָל יוֹם עַל־יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁמַּזְמִין לוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ בָּזֶה, לִזְכֹּר בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי כָּל הַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לוֹ בְּכָל יוֹם, וּלְהָבִין מֵהֶם הָרְמָזִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. אַךְ הַהַגְדָּלַת הַדַּעַת צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּמִדָּה. עַיֵּן דַּעַת אוֹת ל"ו וְל"ז: (לק"א סי' נ"ד אות א' ב')

ה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמֵבִין רְמָזִים מִכָּל הַדְּבָרִים, אֲפִלּוּ מִדִּבְרֵי חֹל, אַף־עַל־פִּי־כֵן אָסוּר לוֹ לַעֲסֹק רַק בָּזֶה מֵחֲמַת ב' טְעָמִים (עַיֵּן בִּפְנִים), רַק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִסְתַּפְּקוּת לְהִסְתַּפֵּק רַק בָּהֶכְרֵחִיּוּת. וַאֲפִלּוּ מִזֶּה הַהִסְתַּפְּקוּת גּוּפָא צָרִיךְ לִתֵּן צְדָקָה (וְעַיֵּן מָמוֹן אוֹת כ"ו [כ"ז]). וּמִי שֶׁמִּתְנַהֵג כָּךְ, נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי כָּל זֶה תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְיִחוּדִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה. וַהֲמוֹן־עַם שֶׁאֵין לָהֶם זֶה הַשֵּׂכֶל לְהָבִין הָרְמָזִים כַּנַּ"ל, נַעֲשָׂה אֶצְלָם כָּל זֶה מִמֵּילָא עַל־יְדֵי שֵׁנָה וְצִיצִית וּתְפִלִּין וְתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַשָּׂא־וּמַתָּן: (שם אות ב' ג')

ו. כְּדֵי לִשְׁמֹר הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל, צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לִבְחִינַת רַע עַיִן שֶׁהוּא מִיתַת הַלֵּב, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה בָּא שִׁכְחָה: (שם אות ד')

ז. וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּרַע עַיִן. יֵשׁ שֶׁעֵינוֹ צָרָה בְּהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְכֵן יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בָּזֶה. וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִזֶּה מְאֹד, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם עַיִן רָעָה עַל חֲבֵרוֹ כְּלָל. וְכֵן צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּנָּצֵל מֵרַע עַיִן שֶׁל חֲבֵרוֹ. וּמִי שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָרַע עַיִן לְהַכְנִיעוֹ, הוּא צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ: (שם)

ח. גַּם צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִלָּשׁוֹן הָרָע, כִּי עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן (עַיֵּן דִּבּוּר אוֹת י'). גַּם צְרִיכִין לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְשִׂמְחָה, וְעַל־יְדֵי כָּל זֶה נִשְׁמָר הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל (עַיֵּן שִׂמְחָה אוֹת י"ג י"ד): (שם אות ה' ו')

ט. אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר הַזְּכָרוֹן לְעִנְיַן תּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה', אֲבָל יֵשׁ גַּם מַעֲלוֹת בְּהַשִּׂכְחָה. כִּי צְרִיכִין לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַשְׁכִּיחַ מִדַּעְתּוֹ כָּל הַדְּבָרִים הַמְבַלְבְּלִים אֶת הָאָדָם מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, שֶׁכָּל הַבִּלְבּוּלִים בָּאִים אָז. וְעַל פִּי רֹב מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ מַה שֶּׁעָבַר, שֶׁלֹּא טוֹב עָשָׂה בְּעִנְיָן זֶה וּבְעִנְיָן זֶה וְכוּ'. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ שֶׁתֵּכֶף וּמִיָּד שֶׁחוֹלֵף וְעוֹבֵר הַדָּבָר, יַעֲבִיר וְיסַלֵּק אוֹתוֹ מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וְיַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה לְגַמְרֵי, וְלֹא יַתְחִיל לַחֲשֹׁב עוֹד בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעִנְיָן זֶה כְּלָל, וּבִפְרָט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה. וְכֵן כָּל דְּאָגוֹת הָעָוונוֹת שֶׁעָבַר וְכָל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם, הַכֹּל צָרִיךְ לְהַעֲבִירָם וּלְהַשְׁכִּיחָם מִדַּעְתּוֹ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְהָעֲבוֹדָה. וַאֲפִלּוּ בְּכָל הַיּוֹם כְּלוֹ אֵין טוֹב שֶׁיַּחֲשֹׁב בָּהֶם כָּל הַיּוֹם, רַק בְּשָׁעָה מְיֻחֶדֶת שֶׁרוֹצֶה בְּכַוָּנָה לְשַׁבֵּר לִבּוֹ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְכוּ', שֶׁאָז דַּיְקָא יִזְכּוֹר עַצְמוֹ כָּל מַה שֶּׁעָבַר. אֲבָל בִּשְׁאָר הַיּוֹם צָרִיךְ לְהַשְׁכִּיחָם מִדַּעְתּוֹ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' בְּשִׂמְחָה, וּבִפְרָט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל: (שיחות הר"ן סי' כ"ו)